

Передплата

«РУСЛАНА» вносить:
з Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1.70 кор.

За границю:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тиждень 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАНА

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Руслановкх псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня
крім неділь руських свят
о 5½ год. по полудні.

Редакція, адміністрація
експедиція «Руслана» при
ул. Осоловських ч. II, партер
(Фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовського в насажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє.—

Рекламациі неопечатані є
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Ще кілька слів про українсько-руський університет.

(З нагоди передовиці краківського Czas-у ч. 309
з 11. липця 1910).

Sine ira et odio.

(Конець).

Наведені у вчорашнім числі дані з ви-
казанєм імен можуть послужити неохотним
доказом, що Rzeczpospolita а за нею та-
кож Czas подали неточні і неправдиві по-
гляди про університетську львівську справу,
отже і висновки зроблені тими часописями
на основі точних і неправдивих даних є
хибні. Я виказав, що не одну габілі-
тацію відкинуто, як запевняє
Czas, але крім габілітації д-ра Франка
відкинуто шість інших, між тими одну
два рази, а се хиба не свідчить о тім,
щоби рускі доценти не стрічали на львів-
ськім університеті ніяких трудностей і пе-
репон, як думає Czas. Так само невірне є
запевненє Czas-у, мов би то для Русинів
так поквально отворено катедри, бо довго-
літна історія катедри пок. д-ра Олександра
Огеновського, котрий здобув собі в европ.
правничій літературі своєю науковою пра-
цею поважне імя, не свідчить хиба про сю
поквальність, а також проф. др. Студинський
був приневолений десять літ ждати на ор-
динатуру, хоч молодші від него значно
професори діждали ся сего без міри скор-
ше. А так само справа іменованя доцентів

д-ра Рудницького і Вергановського надзви-
чайними професорами, для котрих уже пе-
ред двома роками вставлено було дотичне
запоробованє до бюджету (ще за пок. на-
місника гр. Потоцького), не свідчить зов-
сім про ту мниму поквальність для руских
доцентів, і о великій для них прихильно-
сти дотичних виділів, бо скоро рознесла
ся вість про можливість системізованя тих
руских кафедр, добачено в тім замах
на польскість львівського у-
ніверситету (звичайний всепольский
облик) а всепольска молодіж
зовсім некультурним спосо-
бом виявила своє невдоволенє правитель-
ству, безбравно обкидавши яйцями най-
висшого представника краєвого правитель-
ства і окрасу польскої науки, намісника.
Отже системізованю сих двох кафедр ста-
нули перепону не pertraktacye, które z
tą sprawą związały się obecnie w sprawie
uniwersyteckiej, але опір і неохота всеполь-
ських професорів, котрі в кожній рускій но-
вій кафедрі добачають замах на польскість
університету, змаганє до зручення або до у-
траквізації, хоч природним способом так
творив ся чеський університет в Празі, що
там габілітовано переогодом 60 доцентів,
як запевняє мене пок. др. Резек, а відтак
виступлено до розділу університету на че-
ський і німецький.

Коли я перед кількома роками з пред-
сідниками «Славянського Союзу», директо-
ром і членом кр. виділу П о в ш е, з даль-
матинським маршалком пок. д-ром Бу л а
т о м, і бурмістром Люблини д-ром Г р і-

б а р о м ходив в справі словінського уні-
верситету, тодішній секц. шеф (а опісля
чеський міністер) др. Р е з е к сказав до
нас: «Коли хочете мати свій університет,
зробіть так, як ми робили. Насамперед ви-
образували ми на німецькім університеті 60
доцентів, а відтак зажадали розділу». Таку
дорогу вказував і пок. міністер др. Г а р-
т е л ь.

Невірне також запевнюванє Czas-у,
мов би то «Rusini nie zgłaszają się z pra-
cami naukowemi», бо н. пр. др. Т о м а-
ш і в с к и й перед двома роками предло-
жив габілітаційну працю і доси жеде на
габілітацію, а так само невірне є запевне-
нє Czas-у, мов би «aby być profesorem
polskim, trzeba było studyów i stopnia na-
ukowego, a na to, aby być profesorem ru-
skim, wcale nie», бо можна і між польски-
ми професорами найти таких (от хоч би
професор німецького права і єго історії і
деякі інші), за котрих науковими працями
надармо гляділиб. Правда, що й деякі ру-
ські стипендисти провинили ся, що побувши
на відпустках і побравши стипендію, не по-
чували ся до обовязку габілітації, виправ-
дуючись перепонами робленими львівським
університетом. Пок. міністер Гартель радив,
в таким случаю, коли у Львові роблять
трудности, габілітувати ся на інших уні-
верситетах (як се робили др. Колесса і др.
Студинський) — а відтак перенести габілі-
тацію до Львова, бо в таким случаю львів-
ський університет не міг би уже задержати
такого відпорного становища супроти рус-
кого доцента. Тим способом моглиб Руси-

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудиик.

Оповіданє із записок ірландського пароха.

Переклав Володимир Держирука.

(Дальше).

— Довгий реєстр — гадав я, поглядаючи
з милосердем на привид молодого, кучерявого
святика вперед сорока літ, та мріючи про
дні молодечих снів. — Що за горячкова жажда
праці була в тих молодих літ ідеалізму і недо-
свіді!

Лишала ся ще одна картка з темами про
зміст і значінє сьв. Письма, її я однак відложив
на бік. Я відчував, що мої відомости черпав я
з так перестарілих жерел, як Maldonato, Estius і Triplex і соромно мені було сю
кошальню літературу давати перед очі поступо-
вим мислителям нинішних часів. Не хочу діж-
дати ся ось такого прим. закиду:

— Не чули ви, отче, про нові школи інтер-
претації? Чи не знаєте, що великі німецькі ми-
слителі, як Бардт, Землер і Айхгорн звинчили
всі ваші понятя про Біблію? Поглублено і роз-
ширено вольфовські погляди а поступові аполю-
гети католицькі взяли собі за ціль погодженє
давних наших традицій з найновішими відкри-
ттями. Великанський поступ знатоків і учених
філософів останних літ...

— Не підозріваю могого сотрудиика, щоб
він до мене так промовить, бо знаю, що він во-
лить старим способом старати ся о душі для
неба, як про лискучі штучки сьвіта, далекого ві-

Бога. Однак гадаю, що він уважає стратою часу,
займати ся такими справами, поки новочасні
Люцифери не скажуть нам ясно, що ставлять
поза границю здогадів а що основують на пев-
ній і неповоротній підставі математичних до-
казів. Тому лишив я в спокою біблійні теми.

З подивом глянув сотрудиик на сей довгий
спис. Успокоїв ся аж тоді, коли я заявив, що
вимагаю від него роботи над одною тільки те-
мою з кожного відділу.

— Великою опибкою у нас католиків є се,
що в праці зачеркуємо собі надто великі гра-
ниці, що бажаємо відразу зробити вплив на цілу
людську історію, або філософію, місто трудити
ся поступенно, як прим. астровоми, коли ладять
карту звяздичих доріг. Кожний з них, зачинаю-
чи від астровомів ватиканської обсерваторії в
Римі а кінчаючи на астрономах обсерваторії Ліка
в Каліфорнії, фотографує одну тільки видну для
нього полосу неба.

Найбільше треба нам монографій всіляких
ділів. Бажаю отже від вас не великанської діо-
рами від Талеса до Росмініґо або від Юліяна
до Kulturkampf-у Бісмарка, а точного начеркне-
ня даної особи, або події, вірної фотографії даної
точки католицької філософії. Як будете в
спромозі додати до сего кілька черт з блудів
а-католицьких мислителів, тим ліпше. А тепер,
отче, перегляньте точно спис.

Його потягала вельми справа філософії
індукційної. Читав із сеї області дещо з Ме-
колле*), не менше однак зацікавила його кве-
стія плятонізму, як границя між поезією а мі-
стицизмом. Або сьв. Августин! Була би велична
студія а він так одушевляв ся тим Сьвятим! А
ось Фенльон, „голуб з Кембри“ в порівняно

з Мальбрант-ом, „орлом з Мо“. Що за велична
думка! Ні, справді, навіть найліпша господиня,
що купує товари, щоб їх з хісном опісля прода-
ти, не мала би такого клопоту з вибором! Вкін-
ци рішив ся він підняти праці з обсягу фільо-
софії про „Новочасний пантеїзм“; а з обсягу
історії Церкви потрудити ся над „Кападокій-
цями“.

— Як однак працювати без книжок; не маю
ні одной з повисшої области!

— Купіть! — сказав я. — Кожний добрий
ремісник купує собі прилади і матеріал.

— Посуджую отця добродія о жарт; коли
би я хотів поступити собі після вашої ради, то
мусів би хиба закупити цілу бібліотеку а колиб
були на се гроші (я їх не маю), то признаю, що
не знаю ні одного імени католицького автора
що писав про сю справу.

— Що говорите, молодий чоловіче! Знаю
їх сотками! Погадайте тільки про сьв. Василя
і про обох Григоріїв, хто се писав? Сейчас.
Ага, маємо про них працю кардинала Нюмана**).

(Дальше буде).

*) Тома Меколле (Macanlay) 1800—1859
льорд, англ. політик і історик, син звісного фі-
лянтропа, Захарії, вславив ся особливо, як не-
зрівняний парламентарист. Його реформи на по-
ли судівництва і заходи коло заложєня висших
заведєнь научних в англ. колоніях в Азії при-
дали йому славу і пошану англ. народу. Писав
також поезії і малі прозові твори, що визна-
чають ся добрим стилем, реторикою і ясностю. —
Пр. пер.

**) Іван Альдор (Alzog) 1800—1878, історик
церкви, професор церковної історії у Фрибурґу.
Капітальний його твір є „Handbuch d. Univer-
salgeschichte d. chr. Kirche“.

ни витворити певне число руских доцентів, хоч признати треба, що така дорога габілітації по чужих університетах значно дальша і труднійша а до того і не під силу матеріяльну молсдих учених, хоч на мій погляд і та дорога є можлива, як сего доказав проф. др. Зобків, котрий є постійно в Сараєві, а також має доцентуру в Загребі. *Per aspera ad astra!*

Можнаб отже на докір *Czas-у*, що „*Rusini nie zgłaszają się z pracami naukowymi*“, відповісти словами Антона Могильницького:

»Колиб хліб наш насущний, лекші
[днівні праці,
Не оден з нас був би Вергіль
[і Гораций!»

Наукова університетська кар'єра вимагає того, щоби віддати ся зовсім науці, отже тут не досить дістати стипендію хоч би навіть на три роки для досягнення підставового образования наукового, але й опісля на доцентурі, щоби свобідно працювати лише для науки, треба матеріяльних засобів, яких руска молодіж звичайно не має. Але що мимо того всего можна би витворити в короткім часі значне число поважних доцентів а також покликати деякі сили наукові закордонні, на се вказав я уже у підповіді *Przegląd-ови* і вказав заразом, що й з науковою словнею і з науковою літературою не є так зле у нас, як то собі уявляє *Przegląd* а за ним повтарають несвідомі річі деякі політики. Таким способом перше услівє до здійснення укр.-русского університету поставлене часописями, *Rzeczpospolita* і *Czas*, щоби було достаточне число габілітованих руских доцентів дасть ся легко досягнути при добрій волі львівського університету, наколи не будуть ставити неоправданих перепон руским доцентам при габілітації з боязни, що то єсть замах на польскість львівського університету, бож Русинам зовсім не розходить ся о відобране Полякам того, що они ва тутешнім університеті осягнули (сеж на основі конституційних засад прямо виключене), а о утворене окремого укр.-русского університету з вступуючих уже руских катедр і з нових доцентур і професур, які би могли в найкоротшім часі повстати. «Не чужого ми бажаємо, а свого то права», скажемо з Володимиром Шашкевичом. Тоді справа безпеки польского характеру університету булаб сама про себе рішена подібно, як се стало ся в Празі.

Висновуванє всяких перепон і трудностий при твореню нових катедр руских на університеті викликує невдоволенє і розятренє умів посеред рускої молодежи і суспільности, а з другого боку безосновне пуганє якимсь мнимим замахом на польскість університету і взиванє до оборони нібито zagrożеного стану посідання викликує роздратованє посеред польської молодежи і суспільности і се є та „*prochownia*“, котрої так боїть ся *Czas*. Коли давнійше переслідовано за співанє «*Woże coś Polskę*», «*Z dumem rozarów*» і т. п., то се викликувало як раз революційний настрій, а нині, коли на се ніхто не звертає бачности, наступило отверезенє. Заборони, перепони, трудности викликають лише, опір, напруженє і розятрєнє, а коли руска суспільність побачить, що справді роблять ся поважні підготовленя до засновин укр. руского університету, тоді певно проявить ся втихомирєнє. Але устроюванє віч всепольских під проводом університетках професорів (як др. Грабський) і відсуджуванє цілого народу від культури за промахи хоч би кількох соток молодих людей, зовсім не причинить ся до втихомирєнє, а навпаки викликує більше розятрєнє. Вину всего розладу і розстрою звичайно праписує ся Русинам, а тимчасом рессатур *extra et intra muros*. Культурність українско-русского народу не потребує доперва свідочтва виставленого паном Грабським і Павліковським, бо хто троха слідив за розвитком рускої минувшини, рускої мови й

літератури, а навіть штуки в обставинах вельми трудних, в яких превелика частина нашого народу розвиває ся під російскою кормигою, той безперечно признаєть, що наш нарід вже доси виявив значні задатки культури і що він спосібний до високого культурного зросту, розвитку і поступу. А признав се вельми бистрий дослідник і покровитель знаменитого видавництва *Die Oesterreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild* пок. архієпископ Рудольф при закладинах угольного каменя під духовну семінарію у Львові в 1887. р. висказавши памятні слова: „*Die Ruthenen sind ein altes Kulturvolk*“.

У відповіді *Przegląd-ови* навів я деякі на се докази з нашої минувшини і теперішности, а обставина, що українско-русский нарід, котрий мимо вельми невідрадних відносин дав чимало з посеред себе визначних сил Полякам, Москалям, Волохам і Мадярам, а мимо того не перестав єствувати і розвивати ся, є найкрасшим доказом житєвої, невмиручої сили. Тимго змаганє до утвореня найвисшої євятині науки і культури має не тільки повне оправданє, має не тільки важне значінє для самого укр. руского народу, але й для межинародних відносин в Галичині, а навіть вельми досягле значінє для нашої монархії. Коли *Czas* натякнув у своїй передовиці про Швайцарію, то там може найти взорець розвязки і полагоди межинародних спорів, там де побіч себе жиють три зовсім чужі народи і ні один з них не хотів би прилучитись до одної з своїх сусідних великих держав, ані німецькі Швайцари до великої Німеччини, ані французкі Швайцари до великої речипосполитої французкої, ані італійські Швайцари до єдиненої Італії. І справедливо великий знавець політичних відносин Австро-угорської монархії др. Адольф Фішгоф в знаменитих розвідках „*Die Bürgschaften des Bestandes Oesterreichs*“, „*Die Sprachenfrage in Oesterreich*“, дає вельми влучні указки до розвязки національного і язикового питання в Австро-Угорщині і в усіх єї краях, а вказує також на університетську справу. Колиб політичні керманічі пішли за тими указками (але тоді очевидно один нарід повинен зречи ся верховлади над другим і вважати єго рівноправним, а не молодшим братом), тоді можна би дійти до порозумінє, до полагоди спорів, до розвязки національного і язикового питання, котре доси розятрує межинародні відносини і спиняє всяку реальну діяльність в соймах і державній раді, спиняє народогосподарський розвиток і поступ населєнє і заподіває необчислимі шкоди і народам і краям і державі, тоді втратять всяку основу єствованя політики розпуки, втихнуть оклики сліпої ненависти і кровавої насили, а політична робота зверне ся на спокійний шлях природного розвитку і сповнить ся трєте услівє поставленє *Czas* ом до засновин укр. руского університету.

Олександр Барвіньский.

Допись з Перемишлянщини.

(Вибори до повітової ради. Польська приватна гімназія. Всепольська пропаганда по селах. Село Вовків і щиро народна робота євятичника. Народна школа і учительки).

З ниви всепольської загорілости предложу деякі цвітки. При виборах до повітової ради в Перемишлянах українська ліста мала запевнену більшість і очевидно були би вийшли всі 12 українські кандидати. Але Поляки в спільці з кацапами утяли таку штуку.

Українські виборці мали виписаних кандидатів на червоних картках, а Поляки з кацапами на білих, отже ні в який спосіб не можливе було ніяке баламутство. Білі картки польско-кацапські пообтинали так, що до формату були менші від українських, відтак намастили араб-

скою гумою і як йшли наші виборці, видирали їм картки червоні, а наліплювали на них білі, складали червоним на верха і віддавали виборцям, а темні хлопці навіть не запримітили сеї всепольської роботи, і таким лише способом перейшла кацапско-польська ліста, на підставі якої вибрано 7 туших, замотиличених етимологією кацапів хлопів і 5 Поляків. Тіш ся, Перемишлянчино, підуть твої гроші на всякі шокки, яким не буде може ніколи кінця.

Від нового шкільного року отвирєє ся польська приватна гімназія. Вибубнено її вже на ярмарку в Перемишлянах, розіслано відозву по громадах, щоби причинили ся яким датком до удержаня гімназії. Відозви польські, гімназія чисто польська, бо навіть не будуть учити рускої мови, але гроший від руских громад хотять, бо *resunia non olet* і думають, що знайде ся де така руска громада, щоб дала гроші.

До річи сказавши, сеї гімназії в Перемишлянах треба, як діри в місті, але щоби спольщити жидів, на се треба гімназії, хотяй мають близько гімназії у Львові, Бережанах, утравістичну в Рогатині. — Не знаю, як на се глядять Рада шкільна краєва, але після моєї гадки не повинна дозволити на гімназію, хіба згодитись на перенесенє утравістичної гімназії з Рогатина до Перемишлян. Тай Поляки повинні вже раз зрозуміти, що польських гімназій вже за багато і де тоді та польська ітелігенція діне ся, бо навіть на економічнім полі не може знайти приміщеня.

Перемишлянське старство вчинило ся розсадником польщини в повіті, а старості помагає польський парох перемишлянський, бо гласканєм, підлецуванєм приєднує собі все нові овечки. А в самім старостві, то всі писарчуки мусять грати патріотичну нуту, тай що неділі розїздять ся по селах і закладають читальні *T. S. L.-ої*, а таку читальню закладають тепер в чисто рускім селі в Вовкові, де Поляків є тільки, що 2 учительки, економ з ріднею і начальник стації.

Коли вже я згадав про Вовків, то варто з сям селом трохи ліпше познакомити ся. — Є се мале село, люди досить заможні, на пів кацапи, бо вже друга половина — біднійша то наші євядомі Русини, лише багатіші держать ся замотиличеної кацапщини. На щастє прийшов до сего села тепер працювятий, мудрий євятичник, Кравців, що несе промінь просвіти між темний народ. Передовсім першою єго задачею було викоринити пиянство і се єму єввітло удало ся. А поступив він у сей спосіб: Заложив братство тверезости і кождому членови сего братства позваляв єввічку держати біля престола; се так людям подобало ся, що євві вписали ся до братства, а церква підчас богослужєнє аж сияє від єввітла єввічок. І здавало би ся, що се вже лишить ся раз на все. Але на щож є вїйт в громаді і на так довгий протяг часу, а за ним старство? Бо в інших селах вїйт для порядку а в Вовкові для ширєнє гнили. І от сей вїйт два рази присягав на тверезість, два рази вступав до братства і два рази зламав присягу і дальше запиває ся, та витирає собою жидівські єтїни. Вже на своїм вїйтстві так доробив ся, що пропив 2000 К і виправляє по Перемишлянах такі орїї, що аж гідь бере писати. На щастє єго вїйтство кінчить ся сего року і громадяни мають надїю вибрати собі иншого, єсного чоловіка вїитом, що разом з отцем Кравцевим причинить ся до піднесєнє села. Отець Кравців закладає тепер у Вовкові касу позичкову на статутах Райфайзєна, але Виділ краєвий в тій справі відносить ся неприхильно. Здає ся отже, що заложить ся Народний Дім, при яким має отворити ся молочарська спілка, та спілка для вивозу яєць.

На закінченє годить ся ще раз згадати про каганєць галицької народної просвіти. У нас школа руска, але учительки Польки шовіністки, обі зі Львова, що і слова по руски не уміють гаразд сказати — які на силу ширять польщину в селі; одна з них Гайсгаймерівна (малює вивіску для читальні *T. S. L.*) а друга Підгурска своїм поведєнєм заслугує на се, щоби рада окружна їм пильно приглянула ся. Між иншим єї учительки замкнули стежку, що провадить попри шкільний город, і нікого не впускають, та називають хлопів калакунями, тай не хотять дозволити селянам ходити стеж-

кою, бо они смердять, але здає вони ддятого не позволяють ходити тою стежкою, щоб люди не приглядали ся їх поведеню. Є ще багато цікавих річій в перемишлянськй замотилченім кацапщиною повіті, але про се на другий раз*). — Б. М.

*) Просимо — Фед.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Дня 12. с. м. виголосив гр. Стефан Тіса в угорскім соймі довгу бесіду. Зараз на вступі виступив він з явним перекручуванем дійсности закидаючи народностям в Угорщині скрайну агітацію і тероризм в часі виборів. Народности, казав він, незадоволені тут в Угорщині зі свого положеня, але нині придивлять ся они, як живуть Поляки в Німеччині, а Угри в Румунії, яка там їх доля. Забув одначе Тіса, що Поляки в Німеччині, а Угри в Румунії є невеличкою меншостию, коли противно в Угорщині власне сами Угри становлять чисельну меншість. Гр. Тіса зобразив понятє феодальної держави, в якій історичне право одиниць є всім, а право народу є нічим, такими словами: Угорщина не є конгломератом, Угорщину здобув собі один нарід, один нарід створив з неї державу і один нарід надав відповідний характер тій державі тому сей нарід мусить остати пануючим раз на все. Вельми цікаве є закінченє бесіди. Гр. Тіса почав схлібляти Румунам заявляючи, що в Европі є лише два народи, які не мають споріднених з собою племен і для удержаня свого бство вана здані є на власні сили Угри і Румуни. Отже оба ті народи призначені з природи до сего, щоби себе взаємно доповняти, піддержувати взаємно свою незалежність і помагати собі взаємно у виконуваню народних задач. Вкінці став запрошувати, щоби Румуни вступили до правительственного стороництва. Очевидно, що Румуни сей ради не услухають.

Заграниця.

Зміст російско-япаньского договору, підписаного в Петербурзі 4. с. м., є такий:

Цісарське правительство Росії і Япанії вірні засадам, установленим конвенцією заключеною між ними 30. липня 1907, бажаючи розширити наслідки сей конвенції з огляду на скріпленє мира на найдалшій Сході, рішили доповнити згадану угоду слідуочими постановленнями:

1. Щоби улекшити комунікацію і причинити ся до розвитку торговлі народів, зобов'язують ся оба народи, заключаючи договір, подавати собі взаємно приятельську поміч при уліпшеню своїх обосторонних залізничних ліній в Маньчжурії і з огляду на удосконаленє комунікаційної служби на згаданіх лініях та здержувати ся і узглядювати status quo в Маньчжурії відповідно до всіх договорів конвенцій і інших угод заключених по нинішній день між Росією і Япанією, а також між тими державами і Хінамі. Копії згаданих угод вручено собі взаємно.

3. В разі, колиб наступила яка подія, яка моглаб нарушити status quo, обі сторони заключаючи договір обов'язані кожного часу знести ся з собою, в цілі порозуміння що до середників, які они вважають відповідними і конечними, щоби удержати status quo.

Просимо відмовити перегляду.

Новинки.

— Календар. В суботу: руско-кат.: Анатолія; римо-кат.: Преч. Д. М. ікапльної. — В неділю: руско-кат.: Андрея; римо-кат.: Алексія.

— Цісар жертвував з власних фондів 200 К запомоги на будову церкви в Тетялівцях, Брідського повіта.

— Перед обманцями з нагоди роздаваня шинкарських концесій остерігас вдруже урядова Gaz. Lw. і пише: Наближаюча хвиля уділюваня шинкарських концесій викликала в численних кругах осіб, які старають ся о концесію, головню посеред дотеперішних проінаційних шинкарів горячковиї настрої, якому не можна дивувати ся о стілько, що нераз йде при тім о матеріяльну забезпечку. З ріжних сторін доносять, що найшли ся несовісні люди, які перехвалюють ся брехливо якимись впливами у властей, що видають шинкарські концесії, і вихиснують матеріяльно той горячковиї настрої і легкодуність стараючих ся о концесії, а притім кидают в ширших кругах незаслужену тін на стан урядничий. Тому намісництво поручило староствам звернути бачність ще раз на того рода несовісний визиск, звиваючи тих всіх, що знають щось певного про такі надужитя, щоби донесли про се властям, в цілі відступленя справи карному судуви.

— Звіт шкіл Руского Тов-а пед. у Львові за шк. рік 1909/10 зачинає ся вельми інтересною розвідкою п-ї К. Малицької п. з. „Наші дівчата в наших школах“. Потім наступає інформаційна статія дир. А. Алиськевича п. з. „Головні зміни в науковім пляні жіночої семінарії учительської Р. Т. П.“, а відтак властивий звіт. З него дізнаємо ся, що крім директора всіх шкіл Р. Т. П. п. А. Алиськевича учило в дівочій виділ школі 19 учителів і учительок, в школі вправ при семінарії 4 учительки, а в дівочій учит. семінарії 18 учителів і 3 учительки. В хроніці шкіл Р. Т. П. описано історію купна дому на школи при ул. Мохнацького 12, а дальше всі народні обходи і концерти уладжені ученицями. З кінцем падолиста (21. XI.) заснували кандидатки III року семінарії за згодою і під протекторатом Дирекції, літературно-науковий кружок — бажаючи дальше образувати ся і доповнювати змаганя школи. Почин до того діла дали кандидатки Банахівна М., Шкирпанівна Н., Оливинська А. і другі. По уложеню регуляміню введено в житє кружок, скликано загальний збір і вибрано виділ. Провід обняла Банахівна М. До виділу ввійшли: Посацка О., Мандзій О., Оливинська А., Метелля І., до контрольної комісії Авдиківська Н., Рудницька О. і Бірецька С. Кружок сповняв справді своє завданє широ а виділ був все свідомий своїх обов'язків. Вперед збирано пильно вкладки і закуплено бібліотечку для самообразованя (в цілости 40 творів), а на весні прилади до товариських забав і гор (головно до Lawn Tennis). В неділі і свята (особливо в зимі) уладжувано сходини товариські, відчити, дискусії і спільну лектуру або звиджувано музеї. Відчитів було 8, а се: М. Банахівної про світогляд руского народу, А. Оливинської про Нечуя Левицького, О. Юринець про Пант. Куліша, Н. Шкирпанівної про Шевченка, дир. А. Алиськевича про Гетового „Фавста“ і другий про історію і розвиток людської мови взагалі а німецької з окрема, О. Т. Лежогоубского про теорію розвитку і науки церкви, К. Малицької про дитя і матір в історії. Звиджено 4 музеї, а се: Станровицької, Осолінеум і кн. Любомирських, Дідушицьких і промисловий музей міський.

Бібліотека і кабінети природописний, фізикальний та історично-географічний значно збільшили ся.

Статистика учениць. а) Виділова школа ім. Шевченка з правом прилюдности. На початку вписало ся: до I кл. 51, до II кл. 32, до III кл. 37, до IV кл. 34, до V кл. 8, — разом 162. Відтак прибуло в II півроці 4, виступило протягом року (головно через знемію асо недугу) 19, померла 1 — остає при кінці 155 учениць. В тім числі було місцевих 52, замісцевих 93, значить майже $\frac{2}{3}$ всієї молодежи. Поміщенє маєх у родичів і свояків 73 учениць, в Інституті св. Ольги 25, у СС. Василянках 9, на станціях 40, 8 доходило або доїжджало з поближких місцевостей (Вишняк, Клепарова і Знесіня). Після занятя і званя родичів були учениці доньками: 34 сьвященників, 28 сторожів і зарібників, 27 селян і міщан, 18 народних учителів і промисловців, 6 приватних урядників, 13 державних слуг і підурядників, 2 ремісників, 1 лікаря, 1 адвоката (були 2 доньки), 1 літерата (2 доньки), 1 властителя реальностей; 1 учениця була кругла сирота, 10 мали лиш матір. Крім 5 були всі гр.-кат. обряду; що до народности належали всі учениці до рускої. Вік учениць: найнижший 70 літ, найвисший 17 літ. Оплата шкільна вичочила в класах I. — III. піврічно 6 К, в класах IV. — V, 10 К, даток на бібліотеку 1 К; зниженє або увільненє уділено в 43 случаях.

б) Школа вправ з правом прилюдности. Школа вправ числила в сім році шкільнім в 3 класах з початку 29, відтак 31 учениць, а се: в I кл. 8, в II кл. 10, в III кл. 13. З виїздом одної були всі місцеві. Після стану і званя родичів були: 1 донька сьвященника, 1 донька властителя більшої посілости, 1 донька радника дир. скарбу, 2 купця, 2 професорів, 2 ремісників, 7 підурядників, 15 сторожів, возних і зарібників. Вік учениць від 6 — 10 літ. Всі, учениці крім одної мешкали у родичів.

в) Учительська семінарія. З початком року шкільного записало ся 144 кандидаток, класифіковано 134, убуло 10; одна померла; 5 виступило в I, 4 в II. півроці. Найбільше, бо аж 6 виступивших кандидаток. було з IV. року; у одних утома і анемія, у других непевність що до місця і часу іспиту зрілости були причиною виступленя. В тім числі 144—73, отже половина кандидаток, — вийшли з Виділової Школи ім. Шевченка, прочі прибули з провінційальних і львівських шкіл. На 144 було місцевих 44 (31%) замісцевих 100 (69%). У родичів і дальшої родини мешкало 46, в Інституті св. Ольги 19, в Інституті СС. Василянках 30, при приватних станціях 33. Доходжували з поближких сіл 4 учениці. Після віроісповіданя було 137 гр.-кат., 6 римо кат., а 1 православна. Після народности зачислили ся всі з виїмком одної до рускої. Вік учениць виносив від 16—25 літ. Після стану і званя родичів були: 34 сьвященників, 27 ремісників, 22 сторожів, незних і слуг 15 підурядників, 12 народних учителів, 10 міщан, 7 ремісників, 6 урядників і 6 приватних урядників, 3 властители більшої посілости, по одному професор і літерат. Сиріт без батька було 32, круглих сиріт 3. З того виходить, що кандидатки се головно доньки сьвященників, рільників та низшої служби. Що до шкільної оплати, то платило повну статуютом установлену таксу (с. є 20 К місячно) тільки 12 учениць; прочі мали більшу або меншу знижку і так: 15 платило по 15 К, 37 по 10 К, 7 по 8 К, 7 по 6 К, 31 по 5 К, 21 по 2 К, 9 по 3 К, одна 4 К; дві були зовсім від такси звільнені. Загалом беручи інкасовано з сплат шкільних місячно около 1100 К, отже пересічно по 8 К від одної кандидатки, а удержанє Семінарії і полученіє з нею школи вправ стояло місячно понад 1800 К, значить доплачувало Товариство, а властиво наша суспільність місячно 700 К, а річно понад 7000 К. Ті видатки будуть очевидно еще дальше росли, от хотій би з причини отвореня IV. класи школи вправ і крєованя сталих посад учительських, без яких неможливий нормальний розвиток всіх Шкіл Руского Тов-а Педагогічного.

Класифікація. В виділової школі класифіковано 155 учениць і на се одержало 136 учениць першу класу (87.77%), 5 другу класу (3.2%), 14 поправку (9.03%). В Школі вправ класифіковано 31; першу класу дістало 27 учениць (87.92%), другу 2 (6.4%), поправку 2 (6.4%). В Семінарії класифіковано 134; першу класу з відзначенєм одержало 17 (12.6%), першу класу 97 (72.3%), другу класу 3 (2.9%), поправку 17 (11.9%). — Загалом беручи випала класифікація дуже корисно — хотій вимоги ставлено у всіх школах Р. Т. П. високі.

— З Татр. З Закопаного доносять нам кілька вісток, якими ділимо ся з нашими читачами і при тій нагоді просимо інших доносити нам, що чувати в наших східних горах від інформації тих, що хотілиб вибрати ся туди на літний спочинок. Отже в Закопанім перебуває тепер 3.750 гостей, о кілька сот більше як торік й до сей пори. Дорожня також більша. Інвестицій ніяких не пороблено. Електрики нема, ані каналізації. З Русинів є всего дві родини.

— Грунвальський обхід. Нині, завтра і в неділю обходять Поляки в Кракові 560, роковини погрому хрестоносців під Грунвальдом. З тої нагоди буде в Кракові відкритий пам'ятник короля Ягайла і відбуде ся здви польської Соколі. Завдяки великій рекламі всеї польської праси обхід заповідає ся величаво. З цілої Галичини виїдять окремі поїзди до Кракова з учасниками обходу. На полі битви під Грунвальдом потерпілий найбільше легко уоружені литовські і рускі війська, які вислано в перший огонь проти опанцирених хрестоносців. Із 40 дружин литовско-русских вратували ся ледви три дружини страшно змасакровані, в числі ледви кількисот людий. Литовці не беруть в обході ніякої участі. а литовські часописи виступили навіть проти сьвяткованя грунвальдських роковин. Чехи і Словинці вислали до Кракова лише делегації на злет Соколів.

— Огні. В Козівці к. Тернополя згоріло в п'ятичю перед тижнем 35 господарств. Причина пожежи незвісна. На ратунок прибули пожежні сторожи з Ілавча, Соронка Скоморох, Сущина. Загальна шкода виносить коло 50 тисяч корон а була обезпечена в „Дністрі“ на 20 тисяч корон. В огні згинув селянин Филии Петрик.

— Незвичайна дитина. В Лондоні живе робітник, котрого шестилітний хлопець такий великий, що єму заборонили ходити до школи, бо не лише, що не може влізти ся до шкільної лавки, але через него не можуть вчити ся інші діти, бо всі лиш дивлять ся на него. До того він дуже сильний. Хлопець на дві третини сяжня високій, груди єго в обемі 44 цалів широкі, а важить 240 фунтів! При тім всім хлопець зовсім здоровий. Одно лиш те впадає в очі, що він досить тупоумний, не хоче нічого робити і вічно лиш спав би.

— „Червона ліхтарня“. В Хінах утворила ся тайна бєова організація п. н. „Червона ліхтарня“, яка поставила собі цілюю нищенє чужинців в Хінах. „Ч. Л.“ розвинула вже свою рево-

люційну роботу палить оселі чужинців і мордує всіх, хто попаде в її руки. Дивно лише, що оружжя доставили ворогобникам Англії і Америці, на то, щоб Хінці мали чим убивати чужинців.

— 3 канцелярії Товариства „Просьвіта“. В місяці маю вилінуло до канцелярії Товариства „Просьвіти“ 789 посилок в 936 справах. В тім числі 594 листів, 100 переказів, 95 чеків. З того 16 справ передано до порішення Головному Виділові, 124 відослано комісії просьвітно-організаційній, 70 комісії видавничій і редакцій. 133 відділові економічному і торговельному, прочих 445 справ полагодила канцелярія, з яких 135 справ відносило ся до відділу членського, 196 продажі книжок і друків, 48 адміністрації „Письма в Просьвіти“, 45 ріжних. Крім сего вислано з канцелярії Товариства „Просьвіта“ 2170 прим. „Письма в Просьвіти“ ч. 5.

— Дрібні вісті. Межи 18. липця а 30. вересня буде їздити межи Мшаною а Львовом щоденно поїзд особовий ч. 67, який відїздить з Мшана о 6:50 вечером, а до Львова прибуває о 7:30. Поїзд стає на стациях в Суховолі і в Зимній воді. — Бурмістром міста Кракова вибрано на ново дотеперішого бурмістра д-ра Лео. — Цісар уділив погорільцям міста Перемишля запомоги в квоті 5.000 К. — В Бишові, сокальського повіта, Йосиф Шляхтич застрілив з незвісної причини 19-літню Александру Семчуківну. — На залізничній стациї в Старім Самборі робітник Н. Волчик дістав ся підчас пересування возів під колеса і погиб на місці. — В Лондоні помер в 46. р. життя др. Гарі Кокс, наслідком шкільного запаленя, якого набавив ся при досьвідах з промінями Рентгена. — Астрономічну обсерваторію на Монт Блянку, вибудовану величезним коштом в 1885 р., знищила цілковито мінута суботи лавіна.

Оповідки.

— Іменованя. Міністер справ внутрішніх іменував старшого комісара повітового Жигм. Кречмера, секретаря намісництва Алекс. Де Льюжа і старшого комісара повітового Сев. Дольницького старостами в Галичині, а комісарів повітових Мих. Верховського, Андр. Гофмана і Ів. Давкшу старшими комісарами повітовими.

Президія гал. кр. дирекції скарбу іменувала тимчасовими асистентами податковими практикантів: Адама Пращацького, Стан. Рутковського, Теодозія Крайчика і Якова Германа.

— Курс дорогових кондукторів, який буде тривати 3 літа, розпочинає ся дня 16. листопада с. р. при краєвім виділі. Стараючи ся о принятє на сей курс мають внести поданя до кр. виділу найбільше до 15. вересня.

— Виказ жертв на „Руску Захоронку“ в Ярославі за час від 1. цвітня 1907 до 15 мая 1910: Збірка К 2804, Вп. ПП.: Василь Яворський 10 К., Зофія Лицянкова 5 К., о. К. Сілецький 10 К., на свьачен. в „Бесїді“ 16 К., С. Кульчицький 4 К., Кам. Воробель К 312, о. Кліш, Сіява 2 К., о. Каранович 1 К., о. Грицкевич 1 К., о. Брилинський 2 Л., о. Косаюцький 1 К., о. Маковей 2 К., о. Добрянський 2 К., о. Рудавський 2 К., о. Гомза 1 К., о. Заремба 2 К., о. Годованський 2 К., о. Крайчик 1 К., о. Прокоп 1 К., збірка учениць 2760 К., о. Андрейчик 1 К., п. Станьковський 1 К., на відпусті в Ярославі у о. Хотинецького 3576 К., Др. М. Кочиркевич 5 К., Н. Н. 5 К., Брацтво церковне в Ярославі 10 К., В. Цируль від колядників 720 К., Мірківна 2 К., на просфорі в „Бесїді“ 7 К., з пущки в Т-ві кред. „Добробит“ 10 10 К., Василь Цируль 2 К., І. Батицький 1 К., Григорчук 1 Корон, Товариство „Добробит“ в Ярославі 50 корон, М. Вербенець, Чернівці 5 корон, Кашубинський 5 К., з вечерниць Шевченка 7 К., Колянковска 1 К., Товариство „Родина“ з представлення 6528 К., збірка учениць К 1020, Іван Швець 1 К., Ед. Сенчина, Корчин 4 К., Ів. Мелешкевич, Микулинці 10 К., о. Бр. Гоцький, Острів 3 К., о. А. Базюк, Брема 15 К., о. Ю. Кунацький, Ігровиця 5 К., о. І. Тарасевич, Мости вел. 2 К., о. А. Сумик, Волосів 3 К., о. М. Фіняк, Ялів 4 К., Дм. Капко, Кужина 2 К., Йос. Кульчицький, Самбір 5 К., о. Кончило, Дністрик дуб. 2 К., о. А. Брановський, Жегестів 2 К., Ів. Гаваз, Риманів 5 К.

о. Н. Ломницький, Гребенне 5 К., Стеф. Шикла 10 К., Т. Шипайло, Дроговиже 1 К., Ов. Турко, Люблинець К 555, о. Л. Салук, Белз 5 К., Сем. Жандога, Морава 2 К., В. Шухевич, Львів 5 К., Фр. Гавчаковский, Краків 10 К., о. П. Гаранюк, Осталевиці 3 К., о. А. Савчин, Лівча 5 К., С. Кульчицький, Львів 5 К., Йос. Мішкевич, Стрий 5 К., К. Павловський, Суха Воля 12 К., о. К. Павловський, Суха Воля 10 К за похорон п. д-ра Фехтер 25 К., др. М. Кочиркевич 10 К., о. М. Демцьо, Крамарівка 3 К., Андр. Яремкевич, Волче 1 К., Ів. Ідуля, Святин (збірка) К 1140, о. П. Яцешин, Рипянка 5 К., Товариство „Добробит“ в Ярославі 100 К., Кондро і Борис К 280 бл. Мойсейович, Заліці 4 К., о. Йос. Бабій, Церковна 2 К., Ученики гімназ. в Ягославі з концерту 7 К., Лукашевський, Домброва

2 корон, Т. Мельничук в оцінці 20 корон, В. Чопановський, Заріче 2 К., Ст. Чопановський, Куляків 1 К., Юл. Мудрак, Львів 2 К., Мірківна, Ярослав 2 К., др. М. Кочиркевич 50 К., Члени місцеви зложили місячними вкладками, імено: І. Белянський 5 К., М. Дуб 17 К., п. Германова 18 К., Здренкевич 40 с., Д. Кашубинський 150 К., Колянковска 885 К., Йос. Кульчицький 15 К., Гр. Кульчицький 540 К., В. Лупшинський 40 К., о. А. Ломницький 21 К., Я. Ковальський 4 К., В. Левицький 1 К., Т. Мельничук 24 К., Т. Матіяш 720 К., І. Преторіус 18 К., А. Стрийський 17 К., др. Станько 12 К., Ф. Рожок 8 К., о. К. Хотинецький 50 К., о. П. Юрчак 13 К., І. Яворський 17 К., Бр. Янів 340 К., Бр. Гілецький 720 К., В. Вербенець 650 К., Ю. Шумський 280 К., Йос. Чопановський 7 К., Григорчук 450 К., А. Цирик 520 К., Василь К 690 К., Бр. Бродович 350 К., Г. Підгорецький 1 К., Ол. Лис 290 К., М. Тесля 12 К., І. Шкільник 120 К., В. Левицький 1 К., збірка учениць 9 корон.

Предкладаючи сей виказ ласкавих жертв, складаємо як найсердечнійшу подяку П. Т. Жертводавцям Боже заплать, а заравом укліно просимо о ласкаву дальшу память на сю нашу інституцію, котра конче сеї опіки потребує, позаяк 7.000 К довгу лишає ся єї до сплатеня. Ділимо ся також з нашими Добродіями відрадною вісткою, що роботи около адаптації хати вже на укінченю так, що в недозві Захоронка увійде в жатє! Тому кличемо ще раз до П. Т. жертволюбивої нашої Публіки: допоможіть ласкаво до довершеня сего розпочатого діла. — о. К. Хотинецький, парох, свьязь. Т. Юрчак, касиєр.

Телеграми

з дня 15. липця.

Месина. Вчєра відчутю ту сильне землетрясенє, яке тривало 4 секунди. Шкоди не було ніякої, бо будинки тут сильно ставлені.

Відень. Християнські суспільники назначили бурмістра д-ра Наймаєра кандидатом на о порожнений посольски мандат до держ. ради по др. Люєгері.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 1. до 16. липця 1910.

Найгарнійша сензация.

Щоленно о 8. год. вечер представлено В неділі і свьята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представлено. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

ЛІЧНИЦЯ Д-РА ТАРНАВСКОГО в КОСОВІ (за Коломиєю)

зел. стация Заболотів (Галичина). ОТКРЕНА ВІД 1. МАЯ ДО КІНЦЯ ЖОВТНЯ.

Для прикрашения

комнат і Читалель!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовині і МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Дніпром

Картина Сластьона виконані в артист. інстатуті Ангерера у Відні у величині 24+30 см. можна набути в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотників без пересилки, за 1 К. з пересилкою (Гансо). Прибуток з ровпродажи жертвував ради. Ол. Барвіньський на пам'ятник Т. Шевченкови в Київі.

Лекцію на селі прийме вправний інструктор, Степан Біляк, студент праь, Львів, ул. Льва Сапїги ч. 85.

Др. Богдан Барвіньський:

Зїзд галицького князя Данила з угорским коголем Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Ціна 50 сот.

Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого австрійського безкоролїва). Львів 1903. 8° ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигимонт Кейстутович, великий князь Литовско руский. Історична монографія. Жовква 1905. 8° ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewicza a історичні висновки д-ра Цурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причинки. Розвідки, замітки і матеріали до історії України-Руси. І. Жовква 1908 мал. 8° ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичний розвиток імени українсько-русского народу. Львів, мал. 8° ст. 41. Ціна 40 с.

Pieczęcie książąt halicko-włodzimierskich z pierwszej poł. XIV. w. Краків 1909. мал. 8° ст. 22. Ціна 40 с.

Pieczęcie bojarów halicko-włodzimierskich z pierw. połowy XIV. w. — вел. 8° ст. 4. Львів Ціна 5 сот.

Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1910.

Table with columns: До Львова приходять з, рано, перед пол., по пол., вечер, в ноці. Rows include Krakova, Krakova, Tarnawa, etc.

Table with columns: Зі Львова відходять до, рано, перед пол., по полуд., вечер, в ноці. Rows include Krakova, Krakova, Krakova, etc.

ЗАМІТКА: Поспінні поїзди печатані товстим друком. — * — Лише в неділі. А = лише в середі і суботи. — Б = від 1'6 до 30/9 щоденно; В = в день перед кождою неділю і свьятами обох обрядів. — Г = в день по кождій неділі і свьяті обох обрядів. — Д = від 19/6 до 11/9. в неділі і рим-кат. свьята. — З = від 1/6. до 30/9. щоденно. — К = від 1/5. до 30/9. щоденно. — Л = від 1/6 до 31/8 щоденно. — Н = від 1/5. до 11/9. в неділі і рим. кат. свьята. — Р = від 15/5. до 11/9. в неділі і рим. кат. свьята.